

Історія виникнення та формування церковного благословення для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття святого Таїнства Подружжя у Церквах Володимирового хрещення (1873–2023)

Петро Сабат

*доктор східних церковних наук, кандидат історичних наук,
доцент кафедри літургійних наук Українського
католицького університету.*

ORCID: orcid.org/0000-0003-3226-0301 | sabat_petro@ucu.edu.ua

<http://doi.org/10.33209/2519-4348-2707-9627-2025-13-180>

У публікації представлена історія виникнення та формування чину благословення подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства Подружжя в Православних Церквах Володимирового хрещення. Повідомлено, що він належить до приватних церковних богослужінь у Церквах Володимирового хрещення. Встановлено, що послужило поштовхом до появи цього чину в Православних Церквах Володимирового хрещення. Досліджено, в якому часі цей чин був особливо затребуваним у Церквах Володимирового хрещення.

У роботі виявлено, що у РПЦ (УПЦ МП) спочатку було рекомендовано використовувати чин ювілейний УГКЦ на випадок благословення подружжя, що прожило разом багато років без Св. Таїнства Подружжя. Вказано джерело, яке пропонувало вживати цей чин ювілейний УГКЦ у літургійній практиці РПЦ (УПЦ МП) на даний випадок. Доведено, що чин ювілейний УГКЦ не був запозичений ні від візантійської, ні від латинської літургійної традиції. Досліджено, що він є плодом власної творчості УГКЦ. Розкрито, що він був укладений відповідно до класичних чинів візантійського обряду. Заявлено,

що цей чин ювілейний УГКЦ послужив фундаментом для виникнення чину благословення подружжя, що прожило разом багато років без Св. Таїнства Подружжя у РПЦ (УПЦ МП). Вказано, у якому часі він появився в РПЦ (УПЦ МП). Зауважено, що цей чин в РПЦ (УПЦ МП) містив у своїй структурі ще окрім того, і молитву із чину вдруге вінчаних.

У дослідженні подано структуру чину ювілейного УГКЦ для ознайомлення в порівнянні із структурами редакцій чину на випадок благословення подружжя, що прожило разом багато років без Св. Таїнства Подружжя РПЦ (УПЦ МП) та УПЦ КП (ПЦУ). Висвітлено та розкрито, як чин ювілейний УГКЦ дав поштовх для створення чину на благословення подружжя, що прожило разом багато років без Св. Таїнства Подружжя у РПЦ (УПЦ МП) та УПЦ КП (ПЦУ)

У праці представлено, коли у РПЦ (УПЦ МП) появилась нова редакція чину для подружжя, що прожило разом багато років без Св. Таїнства Подружжя. Розкрито, що нова редакція чину основана майже повністю на чині вінчання РПЦ. Виявлено, що вона має відмінності від чину вінчання та чому.

У статті вказано, коли в УПЦ КП вперше появився сформований чин благословення подружжя, що прожило багато років без церковного благословення. Досліджено, що цей чин виник на основі чину РПЦ (УПЦ МП) із ХХ ст., який у свій час зародився на основі чину ювілейного УГКЦ із ХІХ ст.

Підкреслено, що в УГКЦ не було та немає у сьогоденні відповідного чину для подружжя, що прожило разом багато років без Св. Таїнства Подружжя. Зауважено, як УГКЦ не маючи зараз відповідного чину у своїй літургійній практиці відповідає на цей виклик у випадку потреби. Звернено увагу на те, чи не вартує УГКЦ мати відповідно сформований чин для цього випадку у сьогоденні.

Ключові слова: церковне благословення для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства Подружжя, літургійна книга, требник, храм, церковний чин, церковний обряд, Церкви Володимирового хрещення.

Постановка наукової проблеми. Актуальність дослідження полягає в необхідності об'єктивної реконструкції історичного процесу запровадження та формування церковного благословення для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства Подружжя в друкованій літургійній традиції, Церков Володимирового хрещення протягом століть.

Зародження, розвиток і поширення церковного благословення для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства

Подружжя в Церквах Володимирового хрещення до сьогодні розглядалося лише побіжно, у контексті загальніших праць М. Лагодича¹, В. Чапліна², П. Гумерова³ та інш. Ніхто із дослідників не вивчав детально запровадження та формування цього благословення в друкованій літургійній традиції в Церквах Володимирового хрещення протягом століть у порівняльному ключі, з одночасним богословським коротким коментарем тексту цього благословення, що, власне, й стало метою пропонованої статті. Досягнення такої мети неможливе без виконання низки завдань, серед яких: висвітлити історію появи першого друкованого тексту чину церковного благословення для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства Подружжя в Церквах Володимирового хрещення; представити та коротко проаналізувати його редакції; вказати та охарактеризувати його важливість, розкривши коротко його богословське наповнення та значення для вірних Церков Володимирового хрещення у сьогоденні. Наукова новизна цього дослідження визначається тим, що в ньому вперше представлено, на основі джерел (требників), розвиток і формування церковного благословення для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства Подружжя у друкованій літургійній традиції у Православних Церквах Володимирового хрещення в XIX — напочатку ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. Церква, як добра мати ніколи не відкидає своїх заблуканих дітей в часі земної мандрівки, а чекає завжди їх із розпростертими руками, щоб прийняти у свої материнські обійми, коли вони навертаються до Бога та хочуть жити християнським життям. У випадку коли християнське подружжя (двоє осіб чоловік і жінка), що жило разом статевим життям протягом багатьох років (і мають не тільки вже дітей, а навіть і онуків) без прийняття Святого Таїнства Подружжя, просить про його здійснення, то постає питання, як чинити в такому випадку священнику (у Церквах Володимирового хрещення), оскільки ні чин заручин⁴, ні чин він-

¹ Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhya-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

² Чаплин В. А. Чин венчания пожилых людей теперь соответствует их возрасту. URL: <https://ria.ru/20150507/1063101363.html>

³ Гумеров П. О венчании супругов проживших много лет без благословения церковного, ответ для журнала «Фома». URL: <https://xpa-spb.ru/libr/Gumerov-P/o-venchanii.html>

⁴ *Требник у двох частинах*. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. Ч. I. С. 105–114; *Требник* (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I. С. 112–122; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 126–153; *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 67–70.

чання⁵ Святого Таїнства Подружжя, ні чин вдруге вінчаних⁶ (другошлюбних⁷ чи двобрачних⁸) не підходить.

У ХХ ст. РПЦ (УПЦ МП) на цей випадок для звершення був рекомендований⁹ «*ЧИНЪ БЛАГОСЛОВЕНІА СПРЪВЪВЪ ПРОЖИВШИХЪ СО СОБОЮ К*Є. ИЛИ Н*. ЛѢТЪ*» з требника львівського 1873 р.¹⁰, що зародився у літургійній практиці УГКЦ.

Цей чин (благословення подружжя, що прожили разом 25 або 50 років життя) УГКЦ був укладений на східний (візантійський) мотив та представляє собою відновлення (чи поновлення) шлюбних обітниць любові, вірності й подружньої чесності, що були складені християнами (чоловіком і жінкою) ще під час вділення їм Св. Таїнства Подружжя¹¹.

В УГКЦ цей чин не приписується звершувати над подружжям, яке прожило протягом багатьох років без прийняття Св. Таїнства Подружжя і мають не тільки вже дітей, а навіть і онуків. Катехизм УГКЦ, щодо нього наголошує: «Свята Церква високо цінує свідчення тих подругів, які прожили разом 25, 50 чи 75 років свого життя. Вона урочисто й прилюдно благословляє їх, дякуючи Господеві за їхнє свідчення взаємної вірності й любові, і ставить їх як живий зразок для інших подружжів¹²». Кінець форми

Чин благословення подружжя, що прожили разом 25 або 50 (чи 75) років життя із літургійної практики УГКЦ¹³ був запозичений в літургійну практику УПЦ КП (та ПЦУ)¹⁴. Цього ювілейного чину не було¹⁵ та немає в літур-

⁵ *Требник у двох частинах*. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. Ч. I. С. 114–143; *Требник* (в 4-х частинах). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I. С. 123–149; *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 70–86.

⁶ *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 92–98.

⁷ *Требник у двох частинах*. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. Ч. I. С. 151–175.

⁸ *Требник* (в 4-х частинах). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I. С. 152–174; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 181–203.

⁹ *Настольная книга священнослужителя*. Москва 1983. Т. 4. С. 309–311.

¹⁰ *Требник*. Львів, 1873. С. 200–205.

¹¹ *Требник*. Львів, 1873. С. 200–205; *Требник*. Львів: Місіонер, 2018. С. 213–217; *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 308–314.

¹² *Катехизм Української Греко-Католицької Церкви «Христос — наша Пасха»*. Львів, 2011. П. 484 (С. 158).

¹³ *Требник*. Львів, 1873. С. 200–205.

¹⁴ *Требник у двох частинах*. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. Ч. I. С. 176–181.

¹⁵ *Требник*. Издание Свято-Троице-Сергиевой Лавры, 1992; Чинъ молебныхъ пѣній. *Требникъ дополнительный*. Издание Свято-Успенского Псково-Печерского монастыря, 1994; *Требникъ*. Санкт-Петербург. Издание Свято-Троице-Сергиевой Лавры, 1995; *Требникъ. Дополнительный*. Украинская православная церковь Киевская митрополия, 1997. Ч. III; *Требникъ*. Издательство Московской Патриархии Русской Православной Церкви, 2000.

гійній практиці РПЦ (УПЦ МП)¹⁶. У той же час, цей ювілейний чин УГКЦ¹⁷ був рекомендований РПЦ звершувати для подружжя, яке прожило багато років без прийняття Святого Таїнства Подружжя¹⁸. Він¹⁹ також послужив поштовхом для виникнення у РПЦ в ХХ ст. чину під назвою: «Чинъ бѣгословенїа сѣпрѣгвѣзъ, прожївшїхъ много лѣтъ безъ цѣрковнагѣ бѣгословенїа»²⁰, а на поч. ХХІ ст. вже і нового чину під назвою: «Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих»²¹, а, окрім того, і в УПЦ КП (ПЦУ) чину під назвою: «Чин благословення подружжя, що прожило багато років без церковного благословення»²².

Цей новий чин (благословення подружжя, що прожило багато років без прийняття Святого Таїнства Подружжя), що сформувався напочатку ХХІ ст. у РПЦ (УПЦ МП)²³ та УПЦ КП (ПЦУ)²⁴ не має якоїсь чіткої визначеної дати і часу для свого звершення. Його звершення у Православних Церквах Володимирового хрещення приписується здійснювати у храмі²⁵. Для подружжя (чоловіка і жінки), що бажає його прийняти в Церквах Володимирового хрещення вимагається спеціальна церковна підготовка,

¹⁶ *Требник* (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I-IV; *Требник малый* на церковно-славянском языке (в 2-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2016 Т. I-II; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020 Т. I-IV; *Требник*. Издательство Московской Патриархии Русской Православной Церкви, 2023.

¹⁷ *Требник*. Львів, 1873. С. 200–205.

¹⁸ *Настольная книга священнослужителя*. Москва 1983. Т. 4. С. 309–311.

¹⁹ *Требник*. Львів, 1873. С. 200–205.

²⁰ *Требник*, дополнения. URL: <https://www.alexsem.org/libcs/reader/service/ritualadd/2/>; *Настольная книга священнослужителя*. Москва 1983. Т. 4. С. 309–311.

²¹ Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020 Т. I. С. 155–180.

²² Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhzha-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

²³ Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 155–180.

²⁴ Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhzha-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

²⁵ Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; Лагодич М. Чин благословення подружжя, що прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhzha-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 155–180.

як і при здійсненні Святого Таїнства Подружжя. Важливим і головним для прийняття цього чину — це є намір і бажання подружжя (чоловіка і жінки) порвати життя у грісі і жити з Богом.

Цей чин звершується для подружжя, що прожило досить багато років без прийняття Св. Таїнства подружжя і навіть яке вже може мати онуків. Цей чин є благословенням для двох осіб у подружжі, як чоловіка так і жінки, щоб вони могли без перешкод приходити до прийняття святих церковних таїнств та мати від Бога вже благословення в цьому земному житті. Цей чин особливо був затребуваний в Україні після виходу Церкви з підпілля, оскільки було багато сімей, що жили без прийняття св. Таїнства Подружжя. Цей чин є затребуваним і в сьогоденні, оскільки серед сімей є і такі, які живуть ще до сьогодні лише у цивільному шлюбі, а коли навертаються до Бога і хочуть жити християнським життям, то без нього їм неможливо обійтися, щоб примиритися з Богом та стати живими членами Церкви Христової.

Про церковне благословення для подружжя, що прожило багато років без прийняття Святого Таїнства Подружжя, маємо короткі замітки від таких священнослужителів, як протоієрей Всеволод Чаплін (РПЦ)²⁶, священник Павел Гумеров (РПЦ)²⁷, протоієрей Миколай Лагодич (ПЦУ)²⁸, а також інших.

Цією публікацією хочеться коротко представити історію виникнення та формування церковного чину для благословення подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства Подружжя, що звершувався в Церквах Володимирівського хрещення впродовж століть.

Формування церковного чину для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття Св. Таїнства Подружжя в Церквах Володимирівського хрещення (1873–2023)

У кінці XIX ст. в УГКЦ виник церковний чин на благословення подружжів, що прожили разом 25 або 50 років життя²⁹. Він появився в літургійній книзі требнику (1873 р.) під назвою: «**ЧИНЪ БЛАГОСЛОВЕНІЯ СЪПРЪГВЪХЪ ПРОЖИВШИХЪ СО СЮБОЮ КЪ С. ИЛИ Н. ЛѢТЪ**»³⁰.

²⁶ Чаплин В. А. Чин венчания пожилых людей теперь соответствует их возрасту. URL: <https://ria.ru/20150507/1063101363.html>

²⁷ Гумеров П. О венчании супругов проживших много лет без благословения церковного, ответ для журнала «Фома». URL: <https://хра-spb.ru/libr/Gumerov-P/o-venchani.html>

²⁸ Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhya-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

²⁹ Требникъ. Львів, 1873. С. 200.

³⁰ Там само. С. 200–205.

Чин благословення ювілейний УГКЦ не був запозичений від Римо-Католицької Церкви, оскільки він появився в ній пізніше на поч. XX ст. під назвою «**Benedictio nuptialis extra Missam danda ex Apostolico indulto quando Missa non dicitur** (Approbata a S. R. C. die 11 Martii 1914)³¹». Цей чин благословення в УГКЦ, як і в Римо-Католицькій Церкві приписує у структурі псалом 127.

У сьогоденні в УГКЦ існує дві редакції (українською мовою) даного чину — офіційна³² та неофіційна³³. Вони відрізняються між собою у структурі³⁴. В той же час в УГКЦ над подружжям, що **прожило** багато років (і мають не тільки вже дітей, а навіть і по декуди онуків) **без прийняття Св. Таїнства Подружжя не існує відповідного чину**³⁵.

Чин благословення подружжів, що прожили разом 25 або 50 років життя УГКЦ³⁶ дав поштовх до зародження чину на благословення подружжя, що прожило багато років без прийняття Святого Таїнства Подружжя у Православних Церквах Володимирового хрещення³⁷.

Для розгляду та порівняльного аналізу, як «**ЧИНЪ БЛАГОСЛОВЕНІЯ СЪПРЪГВЪХЪ ПРОЖИВШИХЪ СО ЮБЮЮ К*Є. ІЛИ Н*. ЛѢТЪ**» УГКЦ³⁸ послужив фундаментом для виникнення чину для подружжя, що прожило разом багато років без прийняття св. Таїнства Подружжя в РПЦ (УПЦ МП)³⁹ та УПЦ КП (ПЦУ)⁴⁰ представляємо таблицю 1.

³¹ *Rituale Romanum Pauli V...* PII Papae XI. Editio juxta typicam vaticanam 1925. С. 304.

³² *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 308–314.

³³ *Требник*. Львів: Місіонер, 2018. С. 213–217.

³⁴ *Требник*. Львів: Місіонер, 2018. С. 213–217; *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 308–314.

³⁵ *Требник*. Львів: Місіонер, 2018; *Требник*. Львів: Свічадо, 2020.

³⁶ *Требникъ*. Львів, 1873. С. 200.

³⁷ *Требник, дополнения*. URL: <https://www.alexsem.org/libcs/reader/service/ritualadd/2/>; Настольная книга священнослужителя. Т. 4. Москва 1983. С. 309–311; Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhzha-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>; Чин венчания супругов, в летех мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>

³⁸ *Требникъ*. Львів, 1873. С. 200.

³⁹ *Требник, дополнения*. URL: <https://www.alexsem.org/libcs/reader/service/ritualadd/2/>; Настольная книга священнослужителя. Т. 4. Москва 1983. С. 309–311; Чин венчания супругов, в летех мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 155–180.

⁴⁰ Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhzha-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

Волинський Благовісник / Volynskiy Blahovisnyk №13 (2025)
ISSN (Print) 2519-4348 / ISSN (Online) 2707-9627

ЧИНІ БЛАГОСЛОВЕНІЯ свѣдѣннѣхъ прожѣннѣхъ со гокою к*е: или н* мѣтѣхъ	Чинѣ благословенія свѣдѣннѣхъ, прожѣннѣхъ много мѣтѣхъ безъ цѣкованнѣхъ благословенія	ЧИН ВЕНЧАНІЯ СУПРУГОВЪ, В ЛЕТЕХЪ МНОЗЕХЪ СУЩИХЪ	Чинъ благословенія подружжя, що прожило багато років безъ церковного благословення
УТКЦ (1873) ⁴¹	РПЦ (УПЦ МП (XX ст.)) ⁴² .	РПЦ (УПЦ МП (2015)) ⁴³ .	УПЦ КП (ПЦУ (2013)) ⁴⁴ .
1	2	3	4
Обоимъ свѣдѣннѣхъ пришедшимъ въ Церковь и ставшимъ предъ тетраподомъ, мѣжъ ѿ десныя женѣ же ѿ шѣла стѣны, іерей обомъ въ бѣлѣхъ и Фелонѣхъ начинаетъ, и по немъ пѣвцы продолжаютъ Псаломъ рк* 3.	Поставляется аналойю по рѣдѣ цѣркве, и полагается на немъ свѣтъ и крѣтъ. Предъстоитъ же мѣжъ свѣдѣннѣхъ, жена же ѿ шѣла. Свѣдѣннѣхъ обомъ въ Фелонѣхъ знаменуетъ главы свѣдѣннѣхъ трижды іерее и въ первомъ чинѣ бѣнчѣнѣ ѿкладѣ, и даѣтъ ѿ мѣхъ свѣдѣннѣхъ возжѣнны, и начинѣетъ.	Поставляется аналойю по рѣдѣ церкве, и полагается на немъ Евангелие Крестъ. Предъстоитъ же впритворѣ: мѣжъ одгору, жена же одгору Свѣдѣннѣхъ, обомъ Фелонѣхъ, знаменуетъ главы свѣдѣннѣхъ трижды, и даѣтъ свѣдѣннѣхъ возжѣнны. Тогда соединѣннѣхъ ихъ, и вхожатъ возвръхъ, поюще свѣдѣннѣхъ псаломъ 127, аще:	Чинъ відбувається посередині храму. На аналої лежать Євангеліє і Хрест. Чоловік з правого боку, дружина — з лівого. Священник в епитрахилі, поручає та фелоні, як і при повному чині вінчання, дає їм до рук запалені свѣчі і починає:

⁴¹ Трєбникъ. Львів, 1873. С. 200–205.

⁴² Трєбникъ, дополненія. URL: <https://www.alexsem.org/libcs/reader/service/ritualadd/2/>; Настольная книга священнослужителя. Т. 4. Москва 1983. С. 309–311.

⁴³ Чинъ венчання супруговъ, в лєтєхъ мнѣзєхъ сущихъ. Тєкстъ чинопоследованія утверждєн рєшєнїємъ Священногѣ Синодѣ отъ 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; Трєбникъ (в 4-хъ томѣхъ). Издаєтєльство Срєтенскогѣ монастыря 2020. Т. I. С. 155–180.

⁴⁴ Лєзодичъ М. М. Чинъ благословєннѣхъ подружжя, котрє прожило багато років безъ церковногѣ благословєннѣхъ. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhya-kotre-prozhilo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

Блажені ви чоловіки! Гда, хвалі́ши вх пѣтѣхъ єтѣ...	_____	Блажені вси боящіися Господа, ходящіи в путехъ Его. <i>Людиженна кийдо стихглаголют:</i> Слава Тебе, Боже наш, слава Тебе. Труды плодов твоих снеси. Блажен еси, и добро тебе будет...	_____
По скончанні Імѣмъ Ієрей возглаголють:	_____	_____	_____
		<i>Также глаголет священник слово вкратце.</i> По скончанні же слова, вопрошает иерей мужа глаголя: Имаши ли, имярек, произволение благое и непринужденное, и крепкую мысль, пребывать в законном браке с женою сею имярек, юже зде пред тобою видиши? И отвещает муж, глаголя: Имам, честный отче. Иерей паки: Не обещался ли еси иной жене? Муж: Не обещался, честный отче. И абие иерей, зря к жене, вопрошает ю, глаголя: Имаши ли произволение благое и непринужденное, и твердую мысль, пребывать в законном браке с мужем сим имярек, егоже пред тобою зде видиши?	

1	2	3	4
		И отвещает жена, глаголющи: Имам, честный отче. Иерей паки: Не обещалася ли еси иному мужу? И отвещает жена: Не обещахся, честный отче. Таже глаголет диакон: Благослови, Владыко.	
Благословенъ Бога нашъ:	Бѣгословенъъ бѣъ нашъ:	_____	Диякон: Благослови, владыко! Священник: Благословен Бог наш...
_____	_____	И начинает иерей: Благословено Царство Отца, и Сына, и Святаго Духа ...	_____
_____	_____	Лик: Аминь.	Співці: Амінь.
Тѣжѣ Трисвѣтѣ: і по О ^т чѣ нашѣ:	Тѣжѣ, Трисвѣтѣ. По О ^т чѣ нашѣ:	_____	Царю Небесный, Утѣшителю, Душе истини... (Від Воскресіння до віддання (серед перед Вознесінням) тричі співається Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував) Святий Боже... (тричі). Слава Отцю, і Сину, і Святому

			Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь. Пресвята Тройце... Господи, помилуй (3). Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь. Отче наш...
Піснь твоє єсть Царство:			Священник: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа... Співці: Амінь.
Тропарь днє, Гл҃ва: Концїа днє, ѿ нынѣ: Богородиченѣ.	Тропарь днєвний.		<i>Тропар днѣ.</i>
—	Тѣжє єктенїѣ:		
—	Міромъ г҃ѣ помолїмсл...	И абїе ек҃тєнїѣ:	Диякон: В мирі Господу помолїмсл...
—	Міра: Мїамїнь.	Лик: Амінь.	Співці: Амінь.
Г҃ѣ помолїмсл.	Тѣжє, Г҃ѣ помолїмсл.		Диякон: Господу помолїмсл.
Сѣвѣтъ: Г҃и помилїѣ.	Г҃и, помилїѣ.		Співці: Господи, помилуй.
МОЛИТВА:	Сщ҃енникъ мїткѣ:	Таже глаголет священник молитвы сия три велегласно. Или точию третїю от сих, довлеетъ бо zde.	
		Молїтва І. Господу помолїмсл.	
		Лик: Господи, помилуй.	

1	2	3	4
		Боже Пречистий, и всея твари Содетелю, ребро праотца Адама за Твое человеколюбие в жену преобразивый, и благословивый я... Лик: Аминь. Молитва 2. Господу помолимся. Лик: Господи, помилуй. Благословен еси, Господи Боже наш, Иже тайного и чистаго брака Священно- действию и телеснаго Законоположи- телю, нетления Хранителю, житейских благий Строителю... Лик: Аминь. Молитва 3. Господу помолимся. Лик: Господи, помилуй. Боже Святыи, создавый от персти человека, и от ребра его возсоздавый жену, и спрягий ему помощника по нему...	
	Віско гди єже наша, тайна євѣдѣнь челоуѣческа, ѿже рабѣ владѣннѣхъ протѣвѣи, ѿ мытарѣво покаяннѣ прѣемѣи, не помилнѣ грѣхѣвъ нашихъ некѣдѣнѣ ѿ ѿнортѣ...	_____	Священник: Владико Господи Боже наш, що таємниці людські знаєш, і прости блудницю Рааву, і прийняв покаяння митаря, не пом'яни й наші гріхи, від юності вчинені...

	Дюді: Ялінь.	Лик: Аминь.	Співці: Аминь.
	_____	<i>И по аминь, приєм священик венцы, венчает первое мужа, глаголя:</i>	_____
_____	_____	Венчається раб Божий <i>имзрек</i> рабе Божией <i>имзрек</i> , во имя Отца, и Сына, и Святаго Духа. Аминь.	_____
_____	_____	<i>Также венчает и жену, глаголя:</i>	_____
_____	_____	Венчається раба Божия <i>имзрек</i> рабу Божию <i>имзрек</i> , во имя Отца, и Сына, и Святаго Духа. Аминь.	_____
_____	_____	<i>Также благословляет я трижды, глаголя трижды:</i>	_____
_____	_____	Господи Боже наш, славою и честию венчай я.	_____
_____	_____	_____	Диякон: Господу помолимося.
_____	_____	_____	Співці: Господи, помилуй.
_____	Оцінника мілїкѣ:	_____	_____
<i>Бже, Бже наш, пришедый кз Галилейскѣ и тѣлошій бракъ блгословный, блгословїи ѿ тебе твоѣ сїѣ...</i>	<i>Бже, бже наш, пришедый кз кнѣ галиейскѣ и тѣлошій бракъ блгословный, блгословїи ѿ тебе твоѣ сїѣ...</i>	_____	Священник: Боже, Боже наш, Ти прийшов до Кани Галилейської і там шлюб благословив. Благослови ж і рабів Твоїх цих...
Лик: Ялінь.	Дюді: Ялінь.	_____	Співці: Аминь.

1	2	3	4
	Тяже благословляеъ ѿ, гл҃гола три҃жды:	_____	Потім священник благословляє подружжя, що вінчається, піднімаючи над їхніми головами руки, тричі виглошуючи: Священник: Господи Боже наш, славою і честю вінчай їх. Диякон: Будаьмо уважні.
	Г҃ди б҃же наша, славою и чєстїю вєчній ѿ.		
Воньмѣнѣ, мирѣ всѣмѣ, прємудростѣ, воньмѣнѣ.	Дїаконѣ: Воньмѣнѣ.	И абие: Воньмем.	
	їерей: Мирѣ всѣмѣ.	Мир всем.	Священник: Мир усім.
	Диякѣ: И дѣр҃ови твоємѣ.	Людиє: И духови твоему.	Чтець: І духові твоєму.
	Дїаконѣ: Прємудростѣ.	Премудрость	Диякон: Премудрість.
Прокїмєнѣ, ѿпїлѣ и ї҃мїє Зри вѣ чинѣ вєчнійѣ первоб҃рачнѣмѣ стр. 80*4.	Тяже прокїмєнѣ ѿпїлѣ, гл҃гола иї: Положилѣ єси на гл҃бѣмѣхъ н҃рѣхъ вєчнѣхъ...	Таже прокїмєн Апостола, глас 8: Положил єси на главах их венцы...	Чтець: Прокїмєн на голос 8-й: Поклав єси на голови їх вінці...
	Стїхѣ: Ї҃коу дси нїмѣ бл҃гословєнїє вѣ вєкѣхъ вєкѣмѣ...	Стїх: Яко даєи им благословение в век века...	Вірш: Ти даєш їм благословення повік віку...
	Дїаконѣ: Прємудростѣ.	Премудрость.	Диякон: Премудрість.
	Чтець: Вѣ їфесємѣ погмїлѣ с҃ятаго ѿпїлѣ павла чтєнїє.	И чтець: Ко Ефесеем послання святого апостола Павла чтение.	_____
	Дїаконѣ: Воньмѣнѣ.	И пакї: Воньмем.	_____
	ѿпїстола ко їфесємѣ, зачїло їа.	Апостол ко Ефесеем, зачало 230.	Чтець: До Ефесян послання святого апостола Павла читання (зач. 230).
	_____	_____	Диякон: Будаьмо уважні.

	Братіє єлгодѣлѣе вѣгда ѡ вѣбѣхъ, ѡ пѣлени гѣда нашегѡ пѣла хрѣта, вѣбѣ и ѡцѣ! Повинѡицелѣ дѣбѣхъ дѣбѣхъ вѣ сѣбѣхъ вѣбѣхъ...	Братие, благодаряще всегда о всех, о имени Господа нашего Иисуса Христа, Богу и Отцу: повинующеся друг другу в страхе Божии ...	Чтець: Браття, дякуйте завжди за все Богові й Отцеві, в ім'я Господа нашого Ісуса Христа, підкорюючись один одному в страху Божому...
	Свѣщенникъ: Мѣръ тѣи. И дѣхови твоємѣ.	Священник: Мир ти. И чтец: И духови твоему.	Священник: Мир усім.
	Дѣаконъ: Премѣдрѡсть ѡмѣлѣла, гласъ ѣ.	Священник: Премудрость. Аллилуа, гласъ 5.	Співці: І духові твоєму. Диякон: Премудрість.
	Сѣчѣхъ: Ты гѣи сохраниши ны и говѣдѣши...	Стих: Ты, Господи, сохраниши ны и соблюдеши ны...	Чтець: Аллилуя (3). Вірш: Ти, Господи, охороняєш нас і збережеш нас...
	Посѣла дѣаконъ: Премѣдрѡсть, прѡбѣти ѡмѣлѣши сѣчѣхъ ѣмѣи.	Священник: Премудрость, прости, услышим святого Евангелия.	Співці: Аллилуя. Диякон:
	Іерей: Мѣръ вѣбѣи. Дѣакъ: И дѣхови твоємѣ.	Мир всем. Людие: И духови твоему.	Премудрість. Станьмо побожно, вислухаймо Святе Євангеліє.
	Іерей: Ѣмѣи іовѣни сѣчѣхъ ѣмѣи чтѣніє.	Священник: От Иоанна святого Евангелиа чтение.	Священник: Мир усім. Співці: І духові твоєму.
	Дѣакъ: Ѣмѣи текѣ, гѣи, слава текѣ.	Лик: Слава Тебе, Господи, слава Тебе.	Священник: Від Іоана Святого Євангелія читання (зач. б). Співці: Слава Тобі, Господи, слава Тобі.
	Дѣаконъ: Вонмѣи. Ѣмѣи ѡ іовѣни, зачѣло Ѣ.	Вонмем. Евангелие от Иоанна, зачало б.	Диякон: Будьмо уважні. _____

1	2	3	4
	Во вѣмѣ ѿно, бракъ бысть въ канѣ галилейскѣй, и въ мати ии́гова чѣ. Званъ же бысть ии́сусъ и оученицы егѣ на бракъ...	Во время оно, брак бысть в Кане Галилейстей, и бе Мати Иисусова ту. Зван же бысть Иисус и ученицы Его на брак ...	Священник: <i>Одного разу було весілля в Кані Галілейській, і Мати Ісусова була там. Був також запрошений на весілля Ісус з учениками Його...</i>
—	—	Лик: Слава Тебе, Господи, слава Тебе.	Співці: Слава Тобі, Господи, слава Тобі.
Ті́же є́ктені́ѧ.	Ті́же є́ктені́ѧ:	—	—
Рѣ́чѣмѣ вси ѿ всеѣхъ дѣ́шій, и ѿ всего помышленіѧ нашего рѣ́чѣмѣ...	Рѣ́чѣмѣ вси ѿ всеѣхъ дѣ́шій, и ѿ всего помышленіѧ нашего рѣ́чѣмѣ...	Таже: Рцем вси от всея души, и от всего помышления нашего рцем ...	Диякон: Промовмо всі з усієї душі і з усього розуміння нашого, промовмо ...
Ликъ: А́минь.	Людѣе: А́минь.	Лик: Аминь.	Співці: А́минь.
І́ерей: Гѣ́дъ помѡ́бимѣсѧ.	Ді́яконъ: Гѣ́дъ помѡ́бимѣсѧ.	И глаголет вселегласно священник. Господу помолимся.	—
Сѡ́щѣтъ: Гѣ́дъ помѡ́бимѣсѧ.	Гѣ́дъ, помѡ́бимѣсѧ.	Лик: Господи, помилуй.	—
—	—	Господи Боже наш, во спасительном Твоем смотрении, сподобивый в Кане Галилейстей, честный показати брак Твоим пришествием: ...	—
—	—	Лик: Аминь.	—
—	—	Таже: Заступи, спаси, помилуй и сохрани нас, Боже, Твоею благодатию ...	—
—	—	Лик: Тебе, Господи.	—

_____	_____	Священник возглавляет: И сподоби нас, Владыко, со дерзновением, неосужденно смети призывать Тебе, Небеснаго Бога Отца, и глаголати:	_____
_____	_____	И людие: Отче наш, Иже еси на Небесех...	_____
_____	_____	Священник возглавляет: Яко Твое есть царство, и сила, и слава...	_____
_____	_____	Лик: Аминь.	_____
_____	_____	И абие приносится общая чаша. Господу помолимся.	_____
_____	_____	Лик: Господи, помилуй.	_____
_____	_____	И благословляет священник общую чашу, и глаголет молитву сию: Боже, вся сотворивый крепостию Твоею, и утвердивый вселенную, и украсивый венец всех сотворенных от Тебе...	_____
_____	_____	Возгласно: Яко благословися Твое имя, и прославися Твое Царство, Отца, и Сына, и Святаго Духа...	_____
_____	_____	Лик: Аминь.	_____
_____	_____	Также взем священник в руку общую чашу, преподает им трижды: первое мужу, и потом жене.	_____

1	2	3	4
_____	_____	<i>И абие приєм я священник, куму или иному держашу создаи венцы, обрацает яко образом круга. И поет священник, или людие, настозияция тропари:</i>	_____
_____	_____	<i>Глас 5. Исаие, ликуй: Дева име во чреве и роди Сына Еммануила...</i> <i>Глас 7. Святити мученицы, добре страдальчествовавши и венчавшиися, молитесь ко Господу...</i>	_____
_____	_____	<i>Таже священник, взем венцы мужа и жены осеняет ими брачующияся.</i>	_____
_____	_____	<i>И абие: Господу помолимся.</i>	Диякон: Господу помолимся.
_____	_____	<i>Лик: Господи, помилуй.</i>	Співці: Господи, помилуй.
ЯВЛЕННЯ:	Сщєнника мїтєб':	Священник молитву.	Священник:
Господи Боже наша, їже отъ іазыка предсѣбѣчывый Щєркова дєбѣ чистѣю, благослови а н соудани рабы твоѣ...	Гди бже наша, їже ѿ іазыка предсѣбѣчывый щєркова дєбѣ чистѣю, благослови н соудани рабы твоѣ їѣ...	_____	Господи Боже наш, Ти з народів Церкву, як Діву чисту, заручив з Собою, благослови і збережи рабів Твоїх цих ...
_____	_____	Боже, Боже наш, пришедый в Кану Галилейскую и тамошний брак благословивый, благослови и рабы Твоя сия...	_____

—	Діаде: Яминь.	Лик: Аминь.	Співці: Аминь.
Ієрєй: Мір҃а всьма.	Оцієнник: Мір҃а всьма.	Священник: Мир всем.	Священник: Мир усім.
Лика: Й дѡхви твоємѡ.	—	Лик: Й дѡхви твоєму.	Співці: І дѡхви твоєму.
Ієрєй: Гл҃авы вѡша Гд҃евн прєклонїтє.	Гл҃авы вѡша Гд҃евн прєклонїтє.	Гл҃авы вѡша Господєви прєклонїтє.	Дѡякон: Голови ваші вклонїть прєд Господом.
Лика: Тєбѣ Господи.	—	Лик: Тебе, Господи.	Співці: Тобі, Господи.
Посѣлѣ Ієрєй гл҃голетѣ сїѡ: МОЛІТВА:	Й МОЛІТВА:	И благословяет ѧ священник, глаголя:	Священник (з хрестом в руках):
Отецѣ н Сынѣ н Дѡхѣ ст҃ѣхъ, всєсвятѣхъ, єдиноєсущнѣхъ н живоначалнѣхъ Троицѣ, животворцѣхъ н єдино Божєствѣ н Цр҃ствѣ, да бл҃гословїтѣ ѧ всѣхъ...	Сїѡ, сїѡ, н ст҃ѣхъ дѡхъ, всѣхъ н єдиноєсущнѣхъ, н живоначалнѣхъ Троицѣ, єдино Божєствѣ н Цр҃ствѣ: да бл҃гословїтѣ вѣхъ...	Отец, Сын, и Святыи Дух, Всевышній, Единосущный, и Живоначная Троица, единосущно Божество и Царство, да благословит вас ...	Отец, Син, і Святий Дух, Всевшята Єдиносушна і Живоначальна Тройця, Єдине Божество і Царство, нехай благословить вас (благословляє подружжя хрестом) ...
—	—	—	Співці: Аминь.
Дѡяконѣ нли Ієрєй: Прєдѡрєчє.	Тажє, Прєдѡрєчє:	Тажє: Прємудрость.	Дѡякон: Прємудрість.
—	Прєстѣлѣ вѣцѣ, писмї нѣхъ.	Прєсвятая Богородице, спаси нас.	Священник: Прєсвятая Богородице, спаси нас.
Лика: Чєстнѣйшѡ Хєрѡвїмѣ:	Лика: Чєстнѣйшѡ Хєрѡвїмѣ:	Лик: Чєстнєйшую Хєрувим и славнєйшую без сравнєннѣ Сєрафїм...	Співці: Чєстїшу від хєрувимів і незрівнянно славнїшу від сєрафїмів...

У РПЦ (УПЦ МП) чин благословення подружжя, що прожило разом багато років без церковного благословення повстав у ХХ ст.⁴⁵ на основі чину ювілейного УГКЦ (1873 р.)⁴⁶ із додаванням до нього молитви («Влако гди бже нашъ, тайнаа вѣдый человекскаа, йже раавѣ блвдницѣ простиный, й мытарѣво покааніе пріемый, не помани грѣхѣвъ нашихъ невѣдѣніа ѿ ѿности...»), що є (дуже подібною у редакції) у чині двобрачних⁴⁷ (другошлюбних⁴⁸ чи вдруге вінчаних⁴⁹). У РПЦ (УПЦ МП) нова редакція чину вінчання подружжя, що прожило багато років («**Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих**») повстала у 2015 р.⁵⁰ Вона основана майже повністю на чині вінчання РПЦ (УПЦ МП)⁵¹. У ній попри те на відміну від чину вінчання бачимо зміну вступної рубрики, а також слів: «жених і наречена» на «чоловік і жінка», окрім того під час благословення вінцями чоловіка і жінки священник не вживає жодних слів. У цьому чині забрано і прошення «**о добродиади (благочади)**»⁵², як подано є в чині вінчання⁵³; проте в молитві залишено. Даний чин не приписує вживання обручок для чоловіка і жінки⁵⁴. Головний акцент при формуванні цього чину у РПЦ⁵⁵ напевно був спрямований до того, щоб відійти від вживання ювілейного чину УГКЦ⁵⁶ на даний випадок. У РПЦ (УПЦ МП) не було заборонено на цей випадок також звершувати звичайний чин вінчання⁵⁷, але зводилося все до того, щоб священнослужителі забули про

⁴⁵ Требник, дополнения. URL: <https://www.alexsem.org/libcs/reader/service/ritualadd/2/>; Настольная книга священнослужителя. Москва 1983. Т. 4. С. 309–311.

⁴⁶ Требникъ. Львів, 1873. С. 200–205.

⁴⁷ Требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I. С. 157–158; Требник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 181–203.

⁴⁸ Требник у двох частинах. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. Ч. I. С. 157–158.

⁴⁹ Требник. Львів 2020. С. 96–97.

⁵⁰ Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>

⁵¹ Требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I. С. 123–149; Требник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 126–152.

⁵² Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>

⁵³ Требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I. С. 123–149; Требник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 126–152.

⁵⁴ Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>

⁵⁵ Там само.

⁵⁶ Требникъ. Львів, 1873. С. 200–205.

⁵⁷ Требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. I. С. 123–149; Требник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 126–152.

чин ювілейний УГКЦ, про який говорить «Настольная книга священнослужителя»⁵⁸ РПЦ (УПЦ МП) для звершення у цьому випадку.

В ПЦУ (УПЦ КП) чин благословення подружжя, що прожило багато років без церковного благословення (2013 р.)⁵⁹ оснований на чині РПЦ (УПЦ МП), що зародився на основі чину ювілейному УГКЦ (1873 р.)⁶⁰, який містить «Настольная книга священнослужителя»⁶¹. Цей чин в ПЦУ у своїй структурі також подає молитву із чину заручин та вінчання другошлюбних, а саме: «Владико Господи Боже наш, що таємниці людські знаєш, і простив блудницю Рааву, і прийняв покаєння митаря, не пом'яни й наші гріхи, від юності вчинені ...»⁶².

Висновки. До числа приватних церковних богослужінь, що звершуються на потребу вірних у Церквах Володимирового хрещення належать церковні благословення⁶³. Багато церковних благословень Церкви Володимирового хрещення перейняли із Візантійської літургійної традиції⁶⁴. Автором деяких церковних благословень, що до сьогодні звершуються в Церквах Володимирового хрещення прийнято вважати Київську Православну Церкву, а зокрема митрополита Петра Могилу⁶⁵. Творцем не одного із цер-

⁵⁸ Настольная книга священнослужителя. Москва, 1983. Т. 4. С. 309–311.

⁵⁹ Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhya-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

⁶⁰ Требникъ. Львів, 1873. С. 200–205.

⁶¹ Настольная книга священнослужителя. Москва 1983. Т. 4. С. 309–311.

⁶² Требник у двох частинах. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. Ч. I. С. 157–158.

⁶³ Сабат П. В. Пояснення богословських термінів: посвячення, освячення та благословення згідно з віровченням УГКЦ. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 15. Львів, 2018. С. 168–176.

⁶⁴ Сабат П. В. Історія виникнення та формування церковних чинів для благословення нового кивота, ілітона та мощівника в українських церквах Київської традиції. // Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 19. Львів, 2022. С. 87.

⁶⁵ Сабат П. В. Історія виникнення та формування обряду іменування (благословення і освячення) ікон в українських церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 12. Львів, 2015. С. 63–81; Сабат П. В. Історія зародження молитов над сіллю та їх використання у Церквах Київської традиції впродовж століть. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 18. Львів, 2021. С. 74–90; Сабат П. В. Історія виникнення та формування церковних чинів для благословення нового кивота, ілітона та мощівника в українських церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 19. Львів, 2022. С. 86–121; Сабат П. В. Історія виникнення та формування церковних чинів благословення кадильниці та кадила (ладану) в українських церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 19. Львів, 2022. С. 122–146; Сабат П. В. Чини благословення й освячення богослужбового і церковного посуду Церков Володимирового хрещення. Наукові записки УКУ: Богослов'я. Вип. 11 (2024). С. 219–252.

ковних благословень потрібно не забувати в ході церковної історії також і була УГКЦ⁶⁶.

До числа церковних благословень, які зародилися у лоні УГКЦ, належить віднести і чин благословення подружжів, що прожили разом 25 або 50 років життя, що зародився в кінці XIX ст⁶⁷. В УГКЦ він друкується і до сьогодні у требнику українською мовою, але існує його дві редакції одна офіційна⁶⁸, а інша неофіційна (приватна)⁶⁹. Вони відрізняються між собою у структурі⁷⁰. Цей ювілейний чин УГКЦ дав поштовх до зародження нового чину у РПЦ (УПЦ МП)⁷¹ та УПЦ КП (ПЦУ)⁷² на благословення подружжя, що прожило багато років без прийняття Святого Таїнства Подружжя.

У практиці УГКЦ хоча не має відповідного чину⁷³ на даний випадок, проте існує звичай, що над таким подружжям священник звершує звичайний чин вінчання з таїнства Святого Подружжя, опускаючи у проханнях і молитвах слова про дітонародження. На мою думку, УГКЦ вартує мати у сьогоднішньому відповідно сформований чин для цього випадку, як це має РПЦ (УПЦ МП)⁷⁴ та ПЦУ (УПЦ КП)⁷⁵.

Звершуючи чин на благословення подружжя, що прожило багато років без прийняття Святого Таїнства Подружжя РПЦ (УПЦ МП)⁷⁶ та ПЦУ

⁶⁶ Сабат П. В. Історія виникнення та формування церковних благословень (освячень) богослужбових книг в Українських Церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 18. Львів, 2021. С. 54–73.

⁶⁷ *Требник*. Львів, 1873. С. 200–205.

⁶⁸ *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 308–314.

⁶⁹ *Требник*. Львів: Місіонер, 2018. С. 213–217.

⁷⁰ *Требник*. Львів: Місіонер, 2018. С. 213–217; *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. С. 308–314.

⁷¹ Чин венчання супругов, в летех мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 155–180.

⁷² Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennyya-podruzzhzha-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennyya/>

⁷³ *Требник*. Львів: Місіонер 2018; *Требник*. Львів: Свічадо 2020.

⁷⁴ Чин венчання супругов, в летех мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 155–180.

⁷⁵ Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennyya-podruzzhzha-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennyya/>

⁷⁶ Чин венчання супругов, в летех мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426>; *Требник* (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. С. 155–180.

(УПЦ КП)⁷⁷, чи звершуючи його за чином вінчання (опускаючи при цьому деякі моменти), як чинить УГКЦ⁷⁸, Церкви Володимирового хрещення наочно свідчать людям, що до Бога не пізно приходити із наверненням у жодному віці. Приймаючи цей чин у Церквах Володимирового хрещення, таке подружжя дає добрий приклад навіть деколи своїм дітям і онукам, які, можливо, поки що ще не прийшли до вінчання в храмі⁷⁹.

Варто згадати, що в УГКЦ у ХХІ ст. зародилося і для християнської сім'ї також і «**БЛАГОСЛОВЕННЯ РОДИНИ** (Свящ.: Благословенний Бог наш: Початок звичайний. По Отче Наш: Свящ.: Отче небесний, Ти створив першу родину і примістив в раю, поблагословив і дав їй силу заляднювати всю землю...)»⁸⁰, яке зайняло особливо важливе місце в приватній літургійній практиці УГКЦ.

Важливим і актуальним напрямком в продовженні вивчення даної тематики може стати дослідження, як прийняття чину (благословення подружжя, що прожило багато років без прийняття Святого Таїнства Подружжя) впливає на духовний розвиток цього подружжя, а також їхніх рідних (у кожній із Церков Володимирового хрещення). Наскільки він є затребуваним у сьогоденні в Церквах Володимирового хрещення. Як мають працювати у сьогоденні священнослужителі (Церков Володимирового хрещення) із такими подружжями, що живуть багато років без таїнства Святого Подружжя, щоб їх спонукати до прийняття цього церковного благословення.

На сьогодні не існує ґрунтовних наукових досліджень на дану тематику, тому подальші дослідження в цьому напрямку будуть не тільки потрібними, корисними, але й цінними.

Список джерел та літератури:

1. Гумеров П. О венчании супругов проживших много лет без благословения церковного, ответ для журнала «Фома». URL: <https://xpa-spb.ru/libr/Gumerov-P/o-venchanii.html> (Дата звернення: 10.05.2025).
2. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви «Христос — наша Пасха». Львів 2011. 1001 п. (334 с.).

⁷⁷ Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhya-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/>

⁷⁸ Требник. Львів: Місіонер, 2018, с. 43-56; Требник. Львів: Свічадо, 2020. С. 67–90.

⁷⁹ Гумеров П. О венчании супругов проживших много лет без благословения церковного, ответ для журнала «Фома». URL: <https://xpa-spb.ru/libr/Gumerov-P/o-venchanii.html>

⁸⁰ Требник. Прудентопіль, 2001. С. 67; Требник. Львів: Місіонер, 2018. С. 211-212.

3. Лагодич М. М. Чин благословення подружжя, котре прожило багато років без церковного благословення. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennya-podruzzhya-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennya/> (Дата звернення: 10.05.2025).
4. Настольная книга священнослужителя. Москва 1983. Т. 4. 824 с.
5. Сабат П. В. Історія виникнення та формування обряду іменування (благословення і освячення) ікон в українських церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 12. Львів, 2015. С. 63–81.
6. Сабат П. В. Історія виникнення та формування церковних благословень (освячень) богослужбових книг в Українських Церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 18. Львів, 2021. С. 54–73.
7. Сабат П. В. Історія виникнення та формування церковних чинів благословення кадильніці та кадила (ладану) в українських церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 19. Львів, 2022. С. 122–146.
8. Сабат П. В. Історія виникнення та формування церковних чинів для благословення нового кивота, ілітона та мощівника в українських церквах Київської традиції. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 19. Львів, 2022. С. 86–121.
9. Сабат П. В. Історія зародження молитов над сіллям та їх використання у Церквах Київської традиції впродовж століть. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 18. Львів, 2021. С. 74–90.
10. Сабат П. В. Пояснення богословських термінів: посвячення, освячення та благословення згідно з віровченням УГКЦ. Журнал з Еклезіології і Церковного права: Метрон. № 15. Львів, 2018. С. 168–176.
11. абат П. В. Чини благословення й освячення богослужбового і церковного посуду Церков Володимирового хрещення. Наукові записки УКУ: Богослов'я. Вип. 11 (2024). С. 219–252.
12. ребник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. I. 464 с.
13. ребник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. II. 560 с.
14. ребник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. III. 544 с.
15. ребник (в 4-х томах). Издательство Сретенского монастыря 2020. Т. IV. 496 с.

16. требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. 1. 528 с.
17. требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. 2. 480 с.
18. Требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. 3. 560 с.
19. Требник (в 4-х частях). Издательство Сретенского монастыря 2013. Ч. 4. 496 с.
20. *Требник, дополнения*. URL: <https://www.alexsem.org/libcs/reader/service/ritualadd/2/> (Дата звернення: 12.05.2025).
21. *Требник*. Львів: Місіонер, 2018. 472 с.
22. *Требник*. Львів: Свічадо, 2020. 715 с.
23. *Требник малый на церковно-славянском языке (в 2-х томах)*. Издательство Сретенского монастыря 2016. Т. 1. 192 с.
24. *Требник малый на церковно-славянском языке (в 2-х томах)*. Издательство Сретенского монастыря 2016. Т. 2. 208 с.
25. *Требник*. Прудентопіль: Видавництво оо. Василян, 2001. 97 с.
26. *Требник у двох частинах*. Київ: Видавничий відділ Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2000. Ч. 1. 527 с.
27. *Требникъ. Дополнительный*. Украинская православная церковь Киевская митрополия, 1997. Ч. III. 902 с.
28. *Требникъ*. Издание Свято-Троїце-Сергієвої Лаври, 1992. 310 арк.
29. *Требникъ*. Издательство Московской Патриархии Русской Православной Церкви, 2000. 826 с.
30. *Требникъ*. Издательство Московской Патриархии Русской Православной Церкви, 2023. 768 с.
31. *Требникъ*. Львів, 1873. 1118 с.
32. *Требникъ*. Санкт-Петербург. Издание Свято-Троїце-Сергієвої Лаври, 1995. 310 арк.
33. Чаплин В. А. Чин венчания пожилых людей теперь соответствует их возрасту. URL: <https://ria.ru/20150507/1063101363.html> (Дата звернення: 11.05.2025).
34. Чин венчания супругов, в letech мнозех сущих. Текст чинопоследования утвержден решением Священного Синода от 5 мая 2015 года. URL: <https://www.patriarchia.ru/article/96426> (Дата звернення: 12.05.2025).
35. *Чинь молебныхъ ꙗ́кнїй*. *Требникъ дополнительный*. Издание Свято-Успенского Псково-Печерского монастыря, 1994. 590 с.
36. *Rituale Romanum Pauli V...* PII Papae XI. Editio juxta typicam vaticanam, 1925. 518 p.

References:

1. Gumerov P. (2011). O venchanii suprugov prozhivshikh mnogo let bez blagosloveniia tserkovnogo, otvet dlia zhurnala «Foma». Retrieved from: <https://xpa-spb.ru/libr/Gumerov-P/o-venchanii.html> [in Russian].
2. *Katekhyzm Ukrainskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy «Khrystos - nasha Paskha»* (2011). Lviv. 1001 p. (334 s.) [in Ukrainian].
3. Lahodych M. M. (2013). Chyn blahoslovennia podruzhhia, kotre prozhylo bahato rokiv bez tserkovnoho blahoslovennia. Retrieved from: <http://kyiv-pravosl.info/2013/10/10/chyn-blahoslovennia-podruzhhia-kotre-prozhylo-bahato-rokiv-bez-tserkovnoho-blahoslovennia/> [in Ukrainian].
4. *Nastolnaya kniga svyashchennosluzhitelya* (1983). Moskva. T. 4. 824 s [in Russian].
5. Sabat P. V. (2015). Istoriia vynykennia ta formuvannia obriadu imenuvannia (blahoslovennia i osviachennia) ikon v ukrainskykh tserkvakh Kyivskoi tradytsii. Zhurnal z Ekleziolohii i Tserkovnoho prava: Metron. № 12. Lviv. S. 63–81 [in Ukrainian].
6. Sabat P. V. (2021). Istoriia vynykennia ta formuvannia tserkovnykh blahosloven (osviachen) bohosluzhbovykh knykh v Ukrainskykh Tserkvakh Kyivskoi tradytsii. Zhurnal z Ekleziolohii i Tserkovnoho prava: Metron. № 18. Lviv. S. 54–73 [in Ukrainian].
7. Sabat P. V. (2022) Istoriia vynykennia ta formuvannia tserkovnykh chyniv blahoslovennia kadylnytsi ta kadyla (ladanu) v ukrainskykh tserkvakh Kyivskoi tradytsii. Zhurnal z Ekleziolohii i Tserkovnoho prava: Metron. № 19. Lviv. S. 122–146 [in Ukrainian].
8. Sabat P. V. (2022). Istoriia vynykennia ta formuvannia tserkovnykh chyniv dlia blahoslovennia novoho kyvota, ilytona ta moshchivnyka v ukrainskykh tserkvakh Kyivskoi tradytsii. Zhurnal z Ekleziolohii i Tserkovnoho prava: Metron. № 19. Lviv. S. 86–121 [in Ukrainian].
9. Sabat P. V. (2021). Istoriia zarodzhennia molytov nad silliu ta yikh vykorystannia u Tserkvakh Kyivskoi tradytsii vprodovzh stolit. Zhurnal z Ekleziolohii i Tserkovnoho prava: Metron. № 18. Lviv. S. 74–90 [in Ukrainian].
10. Sabat P. V. (2018). Poiasnennia bohoslovskykh terminiv: posviachennia, osviachennia ta blahoslovennia zghidno z virovchenniam UHKTs. Zhurnal z Ekleziolohii i Tserkovnoho prava: Metron. № 15. Lviv. S. 168–176 [in Ukrainian].
11. Sabat P. V. (2024). Chyny blahoslovennia y osviachennia bohosluzhbovoho i tserkovnoho posudu Tserkov Volodymyrovoho khreshchennia. Naukovi zapysky UKU: Bohoslovia. Vyp. 11. S. 219–252 [in Ukrainian].

12. *Trebnik* (v 4-kh tomakh) (2020). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya 2020. T. I. 464 s [in Church-Slavonic].
13. *Trebnik* (v 4-kh tomakh) (2020). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. T. II. 560 s [in Church-Slavonic].
14. *Trebnik* (v 4-kh tomakh) (2020). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. T. III. 544 s [in Church-Slavonic].
15. *Trebnik* (v 4-kh tomakh) (2020). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. T. IV. 496 s [in Church-Slavonic].
16. *Trebnik* (v 4-kh chastyakh) (2013). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. Ch. 1. 528 s [in Church-Slavonic].
17. *Trebnik* (v 4-kh chastyakh) (2013). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. Ch. 2. 480 s [in Church-Slavonic].
18. *Trebnik* (v 4-kh chastyakh) (2013). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. Ch. 3. 560 s [in Church-Slavonic].
19. *Trebnik* (v 4-kh chastyakh) (2013). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. Ch. 4. 496 s [in Church-Slavonic].
20. *Trebnik, dopolneniya*. Retrieved from: <https://www.alexsem.org/libcs/reader/service/ritualadd/2/> [in Church-Slavonic].
21. *Trebnik* (2018). Lviv: Misioner. 472 s [in Ukrainian].
22. *Trebnik* (2020). Lviv: Cvichado. 715 s [in Ukrainian].
23. *Trebnik malii na tserkovno-slavyanskom yazike* (v 2-kh tomakh) (2016). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. T. 1. 192 s [in Church-Slavonic].
24. *Trebnik malii na tserkovno-slavyanskom yazike* (v 2-kh tomakh) (2016). Izdatelstvo Sretenskogo monastirya. T. 2. 208 s [in Church-Slavonic].
25. *Trebnik* (2001). Prudentopil: Vydavnytstvo oo. Vasyliian. 97 s [in Ukrainian].
26. *Trebnik u dvokh chastynakh* (2000). Kyiv: Vydavnychyi viddil Ukrainskoi Pravoslavnoi Tserkvy Kyivskoho Patriarkhatu. Ch. 1. 527 s [in Ukrainian].
27. *Trebnik. Dopolnitel'nyi* (1997). Ukrainskaya pravoslavna tserkov Kievskaya mitropoliya. Ch. III. 902 s [in Church-Slavonic].
28. *Trebnik* (1992). Izdanie Svyato-Troitse-Sergievoi Lavri. 310 ark [in Church-Slavonic].
29. *Trebnik* (2000). Izdatelstvo Moskovskoi Patriarkhii Russkoi Pravoslavnoi Tserkvi. 826 s [in Church-Slavonic].
30. *Trebnik* (2023). Izdatelstvo Moskovskoi Patriarkhii Russkoi Pravoslavnoi Tserkvi. 768 s [in Church-Slavonic].
31. *Trebnik* (1873). Lviv. 1118 s [in Church-Slavonic].
32. *Trebnik* (1995). Sankt-Peterburg. Izdanie Svyato-Troitse-Sergievoi Lavri. 310 ark [in Church-Slavonic].

33. *Chaplin V. A* (2015). *Chin venchaniya pozhilikh lyudei teper sootvetstvuet ikh vozrastu*. Retrieved from: <https://ria.ru/20150507/1063101363.html> [in Russian].
34. *Chin venchaniya suprugov, v letakh mnozekh sushchikh. Tekst chinoposledovaniya utverzhden resheniem Svyashchennogo Sinoda ot 5 maya 2015 goda* (2015). Retrieved from: <https://www.patriarchia.ru/article/96426> [in Russian].
35. *Chin molebnikh penii. Trebnik dopolnitel'nii* (1994). Izdanie Svyato-Uspenskogo Pskovo-Pecherskogo monastirya. 590 s [in Church-Slavonic].
36. *Rituale Romanum Pauli V... PII Papae XI* (1925). Editio juxta typicam vaticanam. 518 p. [in Latino].

Дата надходження: 23.06.2025

History of the Origin and Formation of the Church Blessing for Couples who have Lived Together for Many Years without Receiving the Sacrament of Matrimony in the Churches of st. Volodymyr's Baptism

Petro Sabat

*Doctor of Oriental Church Sciences, PhD (History), Associate Professor,
Department of Liturgical Sciences of Ukrainian Catholic University.*

ORCID: orcid.org/0000-0003-3226-0301 | cabat_petro@ucu.edu.ua

The publication presents the history of the emergence and formation of the rite of blessing couples who have lived together for many years without receiving the Sacrament of Matrimony in the Orthodox Churches of St. Volodymyr's Baptism. It is noted that this rite belongs to private church services in the Churches of St. Volodymyr's Baptism. The study identifies what prompted the appearance of this rite in the Orthodox Churches of St. Volodymyr's Baptism and examines the period when it was particularly in demand within these Churches.

The research reveals that in the ROC (UOC MP) was initially recommended to use the jubilee rite of the UGCC for the blessing of couples who have lived together for many years without the Sacrament of Matrimony. The source suggesting the use of

the UGCC's jubilee rite in the liturgical practice of the ROC (UOC MP) is identified. It is demonstrated that this rite was not borrowed from either the Byzantine or Latin liturgical traditions, but is instead a product of the UGCC's own creativity. The rite was composed in accordance with the classical rites of the Byzantine tradition. It is noted that the jubilee rite of the UGCC served as the foundation for the creation of a blessing rite for such couples in the ROC (UOC MP). The paper specifies when this rite emerged in the ROC (UOC MP). It is noticed that the structure of the rite in the ROC (UOC MP) also included a prayer from the rite of second marriage.

The structure of the UGCC's jubilee rite is presented and visually compared with the structures of the blessing rite in the ROC (UOC MP) and UOC KP (OCU) editions. It is shown and explained how the UGCC's jubilee rite inspired the creation of a similar blessing rite in the ROC (UOC MP) and UOC KP (OCU).

The study also presents the moment when in the ROC (UOC MP) appeared a new edition of the rite of blessing couples who have lived together for many years without receiving the Sacrament of Matrimony. It is revealed that it is based almost entirely on the wedding rite of the ROC. Nonetheless, distinctions from the standard wedding rite are noted and explained.

The article identifies when the UOC KP first introduced a formal rite for blessing couples who have lived together for many years without a church blessing. It is shown that this rite was derived from the 20th-century rite of the ROC (UOC MP), which itself originated from the 19th-century jubilee rite of the UGCC.

It is emphasized that the UGCC has not had and currently does not have a specific rite for blessing couples who have lived together for many years without the Sacrament of Matrimony. The UGCC's response to this pastoral challenge is noted, as well as the consideration of whether it is time for the UGCC to develop a proper rite for this need today.

Keywords: Church Blessing for Couples Who Have Lived Together for Many Years Without Receiving the Sacrament of Matrimony, liturgical book, *trebnyk* (Book of Needs), temple, church order, church rite, Churches of St. Volodymyr's Baptism.